

15 Temmuz'un Sağlık Cephesi

İyileştirmek ne güzel nasiptir,

Gecesi vurulmuş bir ülkeyi sabaha karşı...

Eliyle, diliyle, kalbiyle zulmü engelleyenlere ithafen...

İçindekiler

<i>Dr. Mahmut Talha UÇAR</i>	9
<i>Dr. Akın TORUN</i>	22
<i>Prof. Dr. Kemal SAYAR</i>	30
<i>Dr. Abdullah UÇAR</i>	35
<i>Dr. Muhammed ATAK</i>	47
<i>Doç. Dr. Mehmet DİNÇ</i>	61
<i>Dr. Süheyla ATAK</i>	87
<i>Dr. Zeynep Nur İNCEKARA</i>	91
<i>Prof. Dr. Kemal MEMİŞOĞLU</i>	95
<i>Doç. Dr. Sezai ÇELİK</i>	101
<i>Dr. Kerem KINIK</i>	121

ÖNSÖZ

İyileştirmek ne güzel nasiptir, gecesi vurulmuş bir ülkeyi sabaha karşı...

15 Temmuz'da, yaşanmasına hiç ihtimal vermeyeceğimiz zor bir gece yaşadık. Ülkemizin karşı karşıya kaldığı tehdit çok büyüktü; vakit ilerledikçe karşılaştığımız her manzara, yaşadığımız her olay bunu yansıtıyordu. Şükür ki üzerimize karanlığın çöktüğü o gecenin sabahında güneşi görebildik. Birlik ve beraberlik içerisinde vatanımız hatırına güzel bir mücadele ortaya koyduk. Şehit ve gazilerimiz bizlere “Ne için fedakârlık yapılır?” sorusunun cevabını öyle sade ve güzel bir biçimde gösterdiler ki üzerimizde bıraktıkları o hisler ile vatan toprağında yeniden doğduk. Kalanlara da bir sorumluluk yüklendi. Gidenlerin koyduğu o ‘vatan sevgisi’ çitasına ulaşabilmek için nefes aldığımız sürece ömrümüzü güzel bir akıbet uğrunda harcayacak, enerjimizi selamet bulmaları için vatanımıza ve insanlığa teksif edecek, zulmün büyüüp serpilmemesi için sürekli adaletle boy atacak, yeşerecektik.

Onların o güzel gidişlerinin ardında biz kaldık. Bunun farkında olduk; evet, biz kalanlardık. Onlar o gece yeryüzüne öyle bir fedakârlık yaymışlardı ki, düşünmemiz gereken şey şu: Biz kalanlar şimdi ne yapmalıydık?

Bir farmakoloji programının akşamında, yaşadığımız o geceye dair konuşurken söz sağlık çalışanlarına geldi. Kanayan yaraları tamponlayan doktorlara, hastane kapılarında gönüllü bekleyen stajyerlere, acil çalışanlarına, hemşirelere; yaralı insanları ateş açılan bölgeden uzaklaştırmaya çalışan ambulanslara, hastanelerin koordinasyonunu sağlamaya çalışan hastane yönetimlerine...

O insanlar konuşmalıydı. Ayakları vatan toprağının titrediğini hissederken, elleri can kurtarmakla meşgul ve mesul olan o insanlar konuşmalıydı.

O akşam neşv-ü nema bulan bu düşünceler 30 Ekim 2016 tarihinde Altunizade Kültür Merkezi'nde bir günlük programa dönüştü. Bu programla 15 Temmuz gecesinde ülkemizde yaşanan ağır olaylar sırasında hastanelerin yönetimi ve koordinasyonunun nasıl sağlandığına, acil tedavi gereken durumlarda sağlık çalışanının neler yaşadığına ve tüm bu olanlardan toplumun beden ile ruh sağlığının nasıl etkilendiğine dair canlı tanıkların tecrübelerini geleceğin sağlık çalışanlarına aktarmayı hedefledik.

Birinci oturumda, 15 Temmuz gecesinde yaralılarla birebir ilgilenme imkânı bulmuş olan hekimlerden deneyimlerini bizlere aktarmak üzere Dr. Akın TORUN, Dr. Abdullah UÇAR, Dr. Mahmut Talha UÇAR; ikinci oturumda, 15 Temmuz gecesinin kritik anlarında sağlık yönetimine dair tecrübelerini dinlemek üzere Dr. Muhammed ATAK; üçüncü oturumda, 15 Temmuz gecesini sırasında ve sonrasında toplumun psikolojisine dair konuşmak üzere Prof. Dr. Kemal SAYAR ve Uzman Psikolog Mehmet Dinç konuşmacı olarak bizlerle beraber oldu. Tecrübelerini yazılılarıyla bize ulaştıran Dr. Zeynep Nur İncekara ve Dr. Süheyla Atak'ın da metinleri seslendirildi.

Programın akabinde sahil ve doğru bilgi ile tecrübenin paylaşılması ve daha çok kişiye ulaşması gerektiği kanaatine vardık. *Bu nedenle konuşulanları yazıya geçirdik ve bu kitabı hazırladık. Ardından programımızda ağırlayamadığımız birçok kıymetli isimle de röportaj yapıp kitabın içeriğini genişlettik.* Bu isimler: İstanbul İl Sağlık Müdürü Prof. Dr. Kemal Memişoğlu, Türk Kızılayı Başkanı Dr. Kerem Kınık, o gece sahada birçok yaralıyı kurtarmış olan Doç. Dr. Sezai Çelik'ti.

Bu tür olayların insanoğlunun başına gelmesi her an muhtemeldir. Sağlık alanında eğitim alan kişiler olarak bu gibi durumlarda refleksimiz ve rotamızın ne olacağı büyük önem taşımakta. Örneğin röportajda, Prof. Dr. Kemal Memişoğlu çatışma durumlarındaki eski tecrübelerini anlattığı sırada “Kalp hızımız yüzün üstüne çıkmasın.” diyerek aslında bir hekim olarak nerede durmamız gerektiğini, nasıl hareket etmemiz gerektiğini bizlere anlatıyordu. Ülkemizin kıymetli doktorlarından ve İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü’nün kurucusu, ilim ve sanat insanı Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver’in ders niteliğinde güzel bir sözü var: “Kardeşim, yüz sene sonra ne sen kalacaksın, ne ben. Bunu hepimiz biliyoruz. Onun için, yapacağımızı yapalım.”

Duamız odur ki bu kitap o gecenin şahidi olsun, gelecek nesiller doğru bilgilerden ve samimi tavsiyelerden nasiplensin. Sağlık cephesinde yerini almış/alacak olan herkesin önünde sahil ve sağılam bir örnekler manzumesi olsun.

ONURLA YENİDEN İNŞA ETMEK

Prof. Dr. Kemal SAYAR

Hoş geldiniz kıymetli arkadaşlar,

Bugün saat 14.00'da bir konuşmam olacaktı; fakat arkadaşlarımızın da bildiği çok önemli bir görüşme nedeniyle ben sizinle sabah bir arada olacağım. Çok güzel konuşmalar olacağına eminim. Sağlık cephesi önemli ve ihmal edilen bir cephe. Biz bir milletin şahlanışını, yiğitliğini gördük. Fakat o yiğitlerin arasında hekimler de vardı, sağlık çalışanları da vardı. Benim şahsen hikâyelerini dinlediğim meslektaşlarım oldu. Ne kadar canla başla ve gayretle çalıştıklarını biliyorum.

O gece Türkiye'de acaba ne oldu diye bakacak olursak... Ben şöyle diyorum: "O jetler o gece nasıl ses duvarını aştırsa bir millet de korku duvarını aştı." Yıllar yılı çatık kaşlarla hizaya getiren, parmaklarla pasifleştirilmiş, susturulmuş insanlar; artık haksızlık, kötülük, zulüm ve adaletsizlik karşısında susmayacaklarını, bizatihi kendi tarihlerinin yazarı olmak istediklerini söylediler. Siz tarihi kendiniz yazabilirsiniz ya da başkaları sizin adınıza tarih yazabilir. O gece milletimiz kendi tarihini kendisinin yazacağını, başka kuvvetlerin kendi adına konuşamayacağını beyan etmiş oldu.

Psikoloji açısından bakarsanız çok istisnai bir olay çünkü psikoloji kuramları olayları biraz kötü tarafından ele almaya meyillidir. Psikoloji kuramlarında böyle bir karamsar hava vardır. Mesela sosyal psikoloji kuramları der ki: "Kaytarma diye bir fenomen vardır. İşte üç kişi bir işi yaparsa on kişi bakar. Nasıl olsa o üç kişi o işi yapıyor diye düşündüğü için kalan on kişi sorumluluk almaz."

Fakat o gece milletin yek ruh yekvücut olarak bir sorumluluğu aldığını gördük; bir taşın altına elini koyduğunu gördük. Öyle videolar izliyoruz ki yüreğimiz burkuluyor. Boğaz Köprüsü'nde bir seri ateş açılıyor, en ön saftaki insanlar şehit oluyor; fakat ikinci saf bozulmuyor ve devam ediyor. O ruh bambaşka bir şeydi yani. Benim olaylara tanık olan, o sırada ateş altında olan pek çok dostlarım oldu, şehit olan dostlarım oldu. Gazilerle konuştuğum zaman diyorlar ki: “Şimdi olsa yapabilir miyim, bilmiyorum.” Ama o an bir şey vardı, başka bir şey vardı. Bizi haksızlık, kötülük karşısında direnmeye çağıran; adeta mücadeleye mecbur eden apayrı bir hava vardı.

Milletlerin yolları galiba böyle zamanlarda, yolların çatalandığı zamanlarda aydınlanıyor ve ışıyor yönleri. Yol çatalanıyor; ya işgale, kötülüğe rıza göstereceksiniz ya da hürriyeti seçeceksiniz, onurunuzla yaşamayı seçeceksiniz. Zillet içerisinde var olmaktansa; olmak cesaretini onurunuzla göstererek yolların çatalandığı o noktada iradenizin gasp edilmesine izin vermeyeceksiniz. Bu bir irade gasbı eylemiydi, bu bir kötülüktü, bu bir işgal hareketiydi ve milletimiz artık bu toprakların harim-i ismetini çiğnetmeyeceğini, bu devletin kendisi için aziz olduğunu, onu yere düşürmeyeceğini, onu şer kuvvetlere yem etmeyeceğini o gece göstermiş oldu. Büyük cesaret ve kahramanlık öyküleri var.

Biz iki gün önce, ilahiyat fakültesinde bir sempozyumda idik. Orada da paneller, konuşmalar oldu. Kahramanları ilk elden dinleme şansım oldu. Bir tanesi de bizim tıp öğrencimiz Metin Doğan. Çapa'da tıp okuyor. Tankın altına yatan arkadaş. Onunla konuşmasından sonra da sohbet ettik. Diyor ki:

“Öyle bir an geldi ki! Bir karar vermem gerekti, hemen fırladım gittim sokağa. Yirmi senedir savunma sporlarıyla uğraşıyorum. Tankın üzerine çıkıp orada tankı kullanan kişiyi çok rahatlıkla alt edebilirim, yani savunma sporları konusunda gayet

iyiyim. Onu biraz hırpalayıp aşağı atabilirim ya da tankın altına yatabilirim. Hemen tankın altına yatmayı düşündüm. Çünkü ben o çocuğu hırpalayıp yere atsaydım yine tipik söylemler gelişecekti: ‘Bunlar vahşi, bunlar şöyle ilkel tipler, bak nasıl dövüyorlar insanları, nasıl hırpalıyorlar...’ Bir pasif direniş yaparak -aslında çok da pasif değil ama- karşı tarafın haksızlığını çok daha iyi ispat edebileceğimi düşündüm... Ve tank üzerimden geçtiğinde ‘En acımayacak yerim neresidir, en hızlı ölüm nasıl olur?’ diye düşündüm. İşte besmele çekip yattım altına.”

Şimdi mesela burada, bu kararda bile çok enteresan bir feraset var değil mi? Yani kendi içinde bulunduğu gayet haklı olan durumunu haksız çıkarmama yönünde bir gayret var. Çok büyük bir incelik var. Herhalde o gece pek çok insanın aslında şiddet kullanmadan haksızlığa direnmenin nasıl bir şey olduğunu bütün dünyaya göstermiş oldu. Tiananmen meydanında bir öğrencinin tankın önünde durduğu sahne bütün dünyada çok popüler oldu. Burada bir değil bin Tiananmen yaşandı. Bin Tiananmen... Bir kahraman değil on binlerce kahraman vardı. Öyle bir andı ki bu: “Ya olacaktınız ya ölecektiniz.” Dolayısı ile insanın içindeki o potansiyeli, yükselme imkânlarını, yücelme imkânlarını harekete geçiren çok muhteşem bir geceydi ve çocuklara anlatılacak, kuşaktan kuşağa aktarılacak bir şeydi.

Şimdi bizim burada kalmamamız gerekiyor. Bu topraklarda görüp görebileceğimiz en büyük kötülükle karşılaştık. Ve o kötülüğe ondan daha büyük bir yükselişe cevap veren bir milletle karşılaştık ama bizim burada kalmamamız gerekiyor. Az önce arkadaşımız çok güzel söyledi. Bu cesareti basiret ve ferasete çevirebilmemiz lazım. İlahiyattaki konuşmadan sonra bir meslektaşımız, eski bir öğrencim geldi bana dedi ki:

“Nasıl bunu yapabilen insanlar, bu kahramanca direnişi gösterebilen insanlar -biz aynı insanlarız- trafikte birbirinin üzerine

hala araba kırmaya devam ediyorlar. Hala birbirimizi yıpratmaya, üzmeye devam ediyoruz. Olur olmaz şeylerden kavga çıkarmaya devam ediyoruz.”

İşte bu ruhu korumak şöyle olacak arkadaşlar: Bunu yapıcı bir enerjiye dönüştürmek ile olacak. Yani yeni bir toplumsal sözleşme üretmekle, birbirimizi incitmemeyi, yek ruh olmayı, yeri geldiğinde -vatan söz konusu olduğunda- aynı hızda durmayı öncelemekle olabilecek. Bunu yapabiliyor isek zaten şehitlerin ruhu şad olacaktır. Onlar bir ülkü, bir dava, bir inanç uğruna hayatlarını ortaya koymaktan çekinmediler.

Bizler de hayatlarımıza ülkemizi güzelleştirmek, ülkemizi bulduğumuzdan daha güzel bırakmak, onu o şehitlerimize layık hale getirmek için daha fazla çalışarak devam etmeliyiz. O şevk, o gayret, o adalet ve merhamet, iştiyak bizi asla terk etmemeli. Yani cesaret tek başına bir değer değildir. Cesaret, feraset ve basiretle taçlandığı zaman bir ülkenin yolunu aydınlatır. Belki bugünden itibaren, o günden itibaren hepimizin şöyle düşünmesi lazım diye düşünüyorum: “Şu arabamı önüne doğru kırmak istediğim adam, bir şehidin annesi, babası, kardeşi olmasın?” Ben birkaç ay bu ülkenin her ferdine -tabii bilmiyoruz, köşelerde hain planlar yapanlar da vardır ama- sanki potansiyel bir kahramanmış gibi davranmak zorunda hissettim kendimi.

Şimdi her şey söndüğü gibi bizde de bazı duygular sönüyor ama bunu diri tutmak lazım. Yani bizim inancımızda, geleneğimizde ne var: her insanı Hızır görmek. Her insanı Hızır görmek yani her insandaki o yüceliş imkânını fark etmek. O gece, bize bir milletin ne kadar yükselebileceğini gösterdi. Yani hayatını ortaya koyabilen bir millet; değerleri için, özgürlük için, hürriyet için, vatan için, vatanın namusu için, kendi değerlerini ortaya koyabilen bir millet çok şeyler yapabilir. O yapıcı enerjiyi biz kurabilir isek; bu ülke için çok daha

güzellerini, yaptıklarımızdan çok daha iyisini yapabiliriz. O yüzden bunu olmuş bitmiş bir mesele olarak değerlendirmeyelim diyorum ben ve bunu bir süreç, her birimizin kendi içerisinde yaşaması gereken psikolojik bir süreç olarak ele alalım. Kendi olgunluğumuza, bu vatana katkımıza, kendi hissemize devam edelim. Daha iyi bireyler olmaya gayret ettiğimiz gibi daha iyi vatandaşlar olmaya gayret ettiğimiz gibi; daha iyi öğrenciler olalım, daha iyi doktorlar olalım. Ve bir inşa ve ibda faaliyeti içinde olalım. En temel şeylerden bir tanesi bu.

Yıkmak kolay. O gecenin zalimleri yıktılar, yok ettiler. İnşa etmek zor. Gönül inşa etmek zor, ülke inşa etmek zor. Biz inşa edicilerden olalım ve içimizde bu direnci, bu feraset ve basiret ve nihayet büyük kahramanlarımızdan gördüğümüz o cesareti diri ve ayakta tutalım.

Hepinize çok teşekkür ederim.